

Benjamin Abel Meirhaeghe wil tegen de wind in zingen. De selfmade contratenor en regisseur herschrijft de spelregels van de opera. 'Ik voel het klaarzitten: de drang om een bom te gooien.'

Door **Ann-Sofie Dekeyser** Foto's **Fred Debrock**

Zaterdag 15 januari 2022 om 3.25 uur

Benjamin Abel Meirhaeghe: 'In crisis ben ik degene die kalm blijft.' Benjamin Abel Meirhaeghe is een imponerende verschijning. In de rode pluche zit, achter de regisseurstafel, een lichaam dat 26 jaar Sturm und Drang probeert te incorporeren. Hij is van boots tot mondmasker in het zwart gehuld. Aan beide oren een ring die schittert als er wat zaallicht valt. Op zijn armen een amalgaam van kleine tatoeages die hij liet ontwerpen door de mensen rondom hem: vrienden, zijn moeder, zijn onbereikbare liefde. Hij wrijft over zijn gemillimeterde haar.

'Everybody focus! The repetition has started.'

De afgelasting is afgelast. Over zes dagen moet de wereldpremière van Madrigalen van Benjamin Abel Meirhaeghe er staan, op de grote bühne van De Singel in Antwerpen. Op dat podium: twaalf mensen, 'niemand van hen is vervangbaar'. Errond: een veelvoud daarvan. Paniek in en rond de loges. Een van de muzikanten heeft positief getest.

Meirhaeghe blijft er wel rustig onder; dan maar een muzikant en instrument minder nu, hierna zien we wel. 'In crisis ben ik degene die kalm blijft.' Wellicht is het tegendeel minstens even waar. In tijden van kalmte is

hij degene die op uitbarsten staat (in eender welke emotie die zich aandient). Op het einde van deze repetitiedag zal hij zich fluisterend laten ontvallen: 'At the moment I don't like any of this'.

Bij hem moet het altijd een beetje oorlog zijn. 'Het loopt allemaal relatief gesmeerd. De performers hebben hun liedjes supergoed geleerd, de viool klinkt prachtig, het team is heel toegewijd (onder wie zijn vaste dramaturge Louise Van den Eede, die hij ook wel eens 'mijn brein' noemt, red.)... En ik voel het in mezelf klaarzitten: de drang om een bom te gooien.'

Middeleeuwse nar

Energie, meer, meer! Hoe dieper Meirhaeghe zich concentreert, hoe meer hij met zijn bovenlichaam zit te wiegen op zijn stoel. 'You are in form, hè', roept hij de internationale cast toe. 'This is a bit desoriënterend.' Soms communiceert hij meer in klanken dan in woorden. 'It should not be tam tam tam, but more tam da tam.'

Alles wat Meirhaeghe maakt, vertrekt vanuit een utopisch enthousiasme. Hij wil 'de klassieke muziek bevrijden, ze moet van iedereen zijn'. Hij wil wat elitair is weer egalitair maken. Hij is een (zelfverklaard wannabe) contratenor, een operaregisseur en een performer. Alleen voor dat laatste heeft hij een diploma. Dat hij zelfs geen noten kan lezen, belet hem niet om vanaf nu voor vijf jaar lang de muzikale lijn van het Toneelhuis verder te ontwikkelen, in de toekomst naar de Scala van Milaan te proberen reiken of om in het recente verleden in een haast megalomane productie bij Opera Ballet Vlaanderen de scepter te zwaaien. Onze recensent noemde [A revue](#) een 'sublieme en spectaculaire happening, een zinnenprikkelende beleving, iets tussen een decadente modeshow, een queer cabaret en een sjamanistisch vruchtbaarheidsritueel'. Zelf noemde Meirhaeghe het 'retro-futuristisch cabaret met ballet'.

Het begon allemaal toen hij op de middelbare school het brandalarm imiteerde. Een leraar was zodanig onder de indruk van de engelenstem en de hoge hemel die die stem kon bereiken, dat hij Meirhaeghe vroeg om Schuberts 'Ave Maria' te zingen. Intussen is hij een vaste waarde bij Muziektheater Transparant (dat ook instaat voor de productie van Madrigalen), noemt Kurt Overbergh van de AB hem een 'hallucinant talent' en spreekt de pers unisono van dé operavernieuwer.

Meirhaeghe noemde zichzelf ooit de middeleeuwse nar van de opera. 'Een marginale figuur die wordt afgeschilderd als een gek, maar die zich wel in hogere kringen begeeft en daar grote invloed uitoefent. Dat is wat ik aan het doen ben.'

‘Ik wil iets oers.’

‘Mijn moeder is op school gaan bepleiten dat ik graag iets met kunst wilde doen. Het antwoord: “Nee, voor kunst moet je iets écht goed kunnen”’

Big bang

Op het podium moet een soort artistieke big bang plaatsvinden. ‘Ik wil iets oers.’

Hij laat klassiek geschoolde zangers dansen en professionele dansers zingen. ‘Dat bedoel ik met: het moet opnieuw van iedereen worden. Het is zo opwindend om te zien hoe een danser zich waagt aan redelijk complexe klassieke muziek. Die danser staat naast een getrainde Monteverdi-zanger, that’s the real world. En in opera’s is dat niet aan de hand, die echte wereld. Ik heb het niet over Opera Ballet Vlaanderen, daar doen ze momenteel hard hun best om de boel open te trekken, maar over dé opera.

Die klassieke oerconservatieve theatervorm die er heel goed in is om prestige te laten zien. Terwijl het mij erom te doen is menselijkheid te laten zien.'

Een frêle danseres staat alleen op het podium. Het enige wat nu te zien en te horen is, is haar lichaam en haar zingende stem in een taal die de hare niet is. Er schiet een trilling in haar stem. Ze is volkomen naakt.

Alle performers zijn de hele tijd naakt in de voorstelling. Of hoe had u zich een oerknal anders voorgesteld? Het zet de kwetsbaarheid des te meer in de verf. 'Ik vind dat er te weinig geraakt wordt. In theater. In opera. In de wereld', zegt Meirhaeghe. 'Wij zijn zo untouchable geworden. Het wordt niet gevierd om helemaal open te staan. Daarom is dit feestje hier aan de gang.'

'Opera is er heel goed in om prestige te laten zien. Terwijl het mij erom te doen is menselijkheid te laten zien.'

De 21ste-eeuwse mens is toch nogal gepreoccupeerd door zijn gevoelens? 'Ja, maar zo individueel. We zijn niet eerlijk, we laten het niet ten volle zien.' Het woord theatraal lijkt voor hem uitgevonden. 'Schoonheid zit in het grote gevoel, then you are alive. Het is echt goed om je eens stevig te laten gaan in tranen of in lachen, of in eten, of in je make-up. Je moet vol gaan voor je uitingen, en niet zo hihi (imiteert een verlegen giechel). Wie is daar nu bij gebaat, bij braafheid? Bij bescheidenheid?'

Het intrigeert hem, dat 'raken', mensen aangrijpen. En waarom theater daar wel of niet in slaagt. Waarom een goedkope weekendfilm vaak meer ontroert dan Kunst. 'Uiteindelijk is muziek fysica, het is een trilling die wordt doorgestuurd naar een lichaam dat eventueel kippenvel krijgt.' Genaakbaar zijn, het valt hem makkelijker bij het luisteren naar

operamuziek bij hem thuis dan bij het bekijken, beleven van een opera in de grote zaal. 'Dat raakt me niet meer. Te afgeborsteld, te geschoold. Het komt niet binnen.'

Oesters

Hij heeft er een patent op om met veel bravoure en bombarie een wereld binnen te stappen waar zijn aanwezigheid allesbehalve vanzelfsprekend is. Als nitwit maakt hij het mooie weer tussen ervaren rotten, niet gehinderd door kennis van de finesses van het vak. Hij zoekt telkens weer de rol van buitenstaander op. Zijn ongetrainde lichaam danste ook al met dat van professioneel balletdanser Emiel Vandenberghe (zijn voormalige geliefde en muze) in The ballet. Met mode zegt hij niets hebben, maar hij was wel de openingsact van de Berlin Fashion Week. 'Het plezier is aan de half-kundigen, zei Nietzsche. Zodra je iets echt kunt, is het pure saaiheid.'

Dat mondt bij hem uit in een verbeelding die schoonheid en vaardigheid in vraag stelt. En in radicale keuzes en gewaagde ingrepen. Er zullen vast klassiekemuziek liefhebbers schande spreken over de vermenging van Monteverdi met de experimentele pop van Jesse Kanda, bekend van zijn samenwerkingen met Björk, FKA Twigs en Arca. 'Mijn bedoeling is niet kritiek te leveren op de muziek, nee, ik wil die muziek van 400 jaar geleden van nu maken. Kunst en repertoire zijn veel boeiender in een soort estafette waarbij je ze doorgeeft aan anderen die ermee aan de slag gaan dan in de eeuwige herhaling van covers.'

Samen met de renaissancemuziek klinken vallende brokstukken. Dan weer iets als de landing van een spaceship. De elektronica van Kanda mengt zich met barokke instrumenten. Meirhaeghe: 'Laat de grot maar zakken.'

De veelheid die Meirhaeghe voorstaat, is ook veeleisendheid. Hij vraagt het uiterste van de technische ploeg. De trekkeninstallatie hangt vol kunstwerken (hij zou er vijf kiezen, maar het werden er vijftien) en doeken. Er komt vuur op scène. Geen rookmachine, Meirhaeghe wil 'natuurlijke dampen'. Water. Hete kolen. En een hedendaagse sauna. Er moeten ook nog grote stalactieten gemaakt en alles moet met hightech machinerie in een vingerknip kunnen verdwijnen. Want dat is theater voor hem: knip, en je bent ergens anders. Als met een teletijdmachine.

Geslurp op het podium. Natte vruchten. Gesmak. Gekus.

‘Oesters mochten niet ontbreken! Zo’n mooi product. Het is erotisch. Het heeft eigenlijk geen geslacht. Het is het symbool van de elite.’

‘Ik ben opgegroeid zonder oesters. In een rijhuis in een wijkje in de Vlaamse Ardennen. Met een vader die in de fabriek werkte en een moeder die secretaresse was. Met een kakofonie als inrichting, onder andere afschuwelijke rode lederen zetels. Het is heel atypisch dat ik hier zit als estheet. Al mijn vrienden en iedereen die op het podium staat, hebben intellectuele ouders. Ik verhoud me daar altijd toe, tot die hogere kringen. Ik kom uit het laagste niveau van het tso, bijna bso. Begrijp je die spanning? Er komt veel bluf bij kijken, maar ik voel ook dat dit is wat ik moet doen.’

Dat zijn ouders geen marginalen zijn, benadrukt hij. Er was wel cultuur in huis. ‘Een verzamel-cd van Radio 2 met klassieke muziek. Franse chansons. En mijn ouders namen me mee naar Pierke Pierlala. Dus geen gebrek aan theatraliteit. Mijn moeder is nog op school gaan bepleiten dat ik graag iets met kunst wilde doen. Het antwoord: “Nee, voor kunst moet je iets écht goed kunnen.” Ik werd gereduceerd tot een lageropgeleide. Omdat ik wel wat sociaal was, stuurden ze mij naar een soort zorgkundeachtige opleiding.’

In het derde middelbaar stond hij op. ‘Ik had net crêpepapieren bloemen moeten maken voor bejaarden en dat noemen ze dan creatief.’ Hij vertrok uit Eine naar de kunsthumaniora in Gent. ‘Ik ging meteen all the way. Ik leerde om radicaal voor mijn ding te gaan. Ik heb veel moed gehaald uit die periode.’

Complex

Op de vraag welke drie sleutelscènes niet mogen ontbreken mocht er een film van zijn leven worden gemaakt, antwoordt hij meteen: 'Ik, verkleed als Jack Sparrow uit *Pirates of the Caribbean*, op een geschilderde boot in het zesde leerjaar. Ik heb lang het gevoel gehad dat ik er niet bij hoorde. De andere kinderen riepen dat ik een meisje was of keken mij raar aan omdat ik blote vrouwen tekende. Maar toen kreeg ik de hoofdrol op het schoolfeest. Ik zag de monden openvallen. Mijn kostuum was perfect, de wind waaide door mijn haren en ineens keken ze heel anders naar die kleine jongen.'

'De tweede scène is mijn ontmoeting met een geliefde. Of onze scheiding, afhankelijk van wat voor genre film het moet worden. En het derde moment mag een donkere kant van mezelf zijn. Benjamin die twee weken lang op bed ligt. Heel zwaarmoedig. Of Benjamin met een vreetbui. (lacht)'

I trionfi di morte. Het gezang klinkt gedecideerd. Meirhaeghe: 'I want it more violent.'

'Ik vind dat er te weinig geraakt wordt. In theater. In opera. In de wereld. Wij zijn zo untouchable geworden'

'Boek Acht' van de Madrigalen heet 'Madrigali guerrieri et amorosi': liederen over oorlog en liefde. Wat zit het meest in hem, strijd lust of hartstocht? 'Ogni amante è guerrier, elke geliefde is een strijder. Ik heb geen geluk in de liefde. Nog nooit heeft een geliefde oprecht tegen mij gezegd: ik hou van u. En ik loop hier nu toch al 26 jaar rond.' Al tien jaar heeft hij een complexe verhouding met balletdanser Emiel Vandenberghe. 'Het is gedaan', zegt hij. En een minuut later: 'Waarom blijf ik doorgaan met houden van iemand die dat gevoel niet deelt? We zijn twee mensen die elkaar graag zien en niet samen kunnen zijn. Toch blijf ik aan hem trekken. Toch maak ik nog altijd muziek over hem. Waarom moet heel de wereld ons privéleven kennen? Midden in een break-up hebben we samen een voorstelling gemaakt. Pas op, wij zijn niet dom, hè. In The ballet hebben we de hele situatie uitgebuit. Zoals Marina (Abramović, red.) en Ulay, zoals Vaslav Nijinsky en Sergej Djaghilev, en andere legendarische maar tragische romances uit de kunstgeschiedenis. Op den duur is je verhaal niet meer van jezelf. Wij hebben daar eigenlijk onze ziel verkocht.'

'Misschien ben ik wel de saaiste kunstenaar van het moment', werpt Meirhaeghe op. 'Iedereen gaat naar Mosul om daar de Orestes te maken en ik maak altijd werk over hetzelfde. De vlucht, de utopie, de liefde en seks.' Hij onderbreekt zichzelf. 'Ik merk meer en meer dat ik een gigantisch complex heb over mijn lichaam.' Hoe idioot hij die schoonheidsidealen ook vindt en hoezeer zijn werk ook net gaat over het afwerpen van de ketens van de norm. 'Wat die performers doen, durf ik niet. Mijn ego aan de kant

schuiven, mijn kleren uittrekken, naar mij laten kijken, mij laten regisseren. Dat kan ik niet.'

Op de openingspagina van zijn website staat een korte tekst die hij zelf schreef. 'We see a flamboyant, cheerfull but ugly figure.' Is dat hoe hij zichzelf ziet? Hij knikt en lacht. De figuur is een 'feeling fool, het toonbeeld van de onredelijke, opvliegende en kritische onbeschaafdheid'.

Voelt hij zich al thuis in de hogere kringen? 'Ondertussen wel. Maar met sympathieke weerzin. Ik blijf het te leuk vinden om dingen op te schudden.' Eerder zei hij dat hij de opera wil bevrijden van het intellectualisme. 'Ik zal er altijd op toezien dat er in mijn werk iets zit dat mijn ouders snappen, waar ze wat aan hebben. Ik ben schatplichtig aan die laag van de maatschappij.'

Een recensent omschreef Meirhaeghe als zachtmoedig en satanisch. Hij herkent er zich in. 'Dat is mijn verstandhouding met schoonheid, met vriendelijkheid, met zachtheid. Ik verlang ernaar en vaak doe ik het tegenovergestelde. En dat kan gewoon. That's what we all do. Je kunt dingen echt kapotmaken. Je kunt een supermooie stem hebben, ik denk toch dat ik dat mag zeggen, en daar geen zak om geven. En maar roken en drinken en na elk optreden schreeuwen. En dat mag blijkbaar gewoon. En de volgende keer kun je dat opnieuw doen.'

Madrigalen, 21-22-23/01 in De Singel, Antwerpen.